

רבים מספוריו: אע"פ שסבירות דקדוק הלשון אינן בדבריו הראשונים, אנו גסטור עליהם, ונעווב. דעתנו, כי היא נקלה בוגדר דעתם. וכן עשה במלת ונכח לא ינקה. שכן אחריו רבים להחות, ורביבים כאלה,

(ב) **בְּאֶחָלִים נִטְעַנִּי** (במדבר כ"ד); אמר הגאון, שהוא כמו צשב אהלים, ור' אדונים אמר שהוא כמו מר ואחלות, וע' פנים להורה, ויש להשיב, כי משקלי השמות משתנים. גם יושב אהלים לאות, כי מצאנו השכוני באהלים. וכן קרש קדשים בקמץ נ дол, בקדש קדשים בקמץ חטף, ואם ישאל שאלה: מה טעם נטע עם אהלים ? הרי לו: ויטע אהלי אפרינו. ועוד מאין לר' אדונים כי אהלים עצי בושם הם ונופל בהם לשון נתיעה ? أول, הם כמו שמצאנום במקום אחר שניהם דבקים, מר ואחלות, ומפרשין רביבים פירושו אהלים עובר והוא מתולדות דני הים..

(ג) **מְאִירֹת אָתָּה** (ישעה ב"ז), אמר הגאון, שהוא כמו אריתוי מורי, ויאמר ר' אדונים, שהוא מנורת ולא תairo מובהך. מדקוק הלשון, ויש להשיב, כי יתכן היהות גורה א' וטעם א', והם מב' שרשים, וישר אל מלאך, שהוא מהפעלים השניים לטוף. דעתו ולפי דעת כל המדקדקים, לפי שהוא מהפעלים שהלמ"ד שליהם נעלם ואם בא מעערר לומר יתכן היהות וישר אל מלאך מהפעלים הכלולים, ולא יומת זה כמו מאירות עם אריתוי. התשובה נcona להפניו לאמיר: ולא ידעת שהוא מבניין החבד מהפעלים השניים ! ואם אמר מה טעם מלקטות אותה ? בכח פירושו: שאין מהנה הנשים עלולות על עין גבורה, וכאשר השבנה הפתוחות, ותהיינה קרזיות לארץ, או תצאננה הנשים לארות הפלרי. ואם אמר עוד: א"כ ראוי לומר ומירות פריה ? הרי לו: ואשרה כל עברי דרכ', ולפי דעת ר' אדונים מה הנשים ומה טעם באорт ? ועוד כי הארוי מובהך, ר"ל תעשו אור בתוכו, ואין כן מאירות אותה כי העשנה אור בתוכם.

נדלני

ספר יסוד הדקדוק במו בתר, ספר יבגס לב במו נתר
ספר ביאם תלמיד שם חאים ספר ינלהלו דבר ספר
ספר קראתו שפת יצחר ספר לא בראם בנו מאיר

אדוני האדונים ! שא עון ר' אדונים הלו משבבו נ"ע, שקשר על אדוננו ראש היישבה רב סעדיה הנצבר". ואני אברהם בן מאיר בן עURA הספרדי נרבה רוחוי, להצליל דבריו הגאון מיר אדונים קשח, ולול שידעתיו שהיה חכם בדורו, הייתה אמי: תחולת דברי פיהו סכלות, כי החל בתחלה לאמר, ששנגן הגאון בפרטזון, וככה הוא אומר המיד: ועוד פתר, ואני מצא בכל המקרא זאת הנורה, כי אם בטעם חלום, והנה יעשה מדבריו הנבאים, שדבריהםאמת, כרבבי חלום, שיבקש פוטר להם, והיה נכון יותר לאמיר: ועוד פירש או ביאר.

(א) ויפשלה את אמתה ותתקחח (שמות ב' ה'), אמר הגאון שהוא כמו ארכו. ויאמר ר' אדונים שטענה ג' טיעות מדריך: דקדוק הלשון. ואני אברהם אומר, מי יתן ואני ור' אדונים היינו בדור אחד, והייתי מוכיחו על הדברים האלה, כי כל דבר שיאמר תלמיד מפי רבו ורבו מפי רבו, אין ראוי להשיב כי אם על הרוב הקדמון, יודעתי כי רב סעדיה הקל שבתלמידים היה מחייב חתלמוד, והגדול שבhem היה קל מחכמי המשנה, אם בן מה חמאת הגאון ? ומדוע אליו ריבות ? יקוט ריב את ההרים מוסרי עולם, הם חכמי המשנה שפירשו כן, ועוד מצינו שאמר הגאון במקומות רבים

אדונים בט' ור' נכונים, גם רבבי הנanon אינם רוחקים.
וז) עוד אמר הנanon, כי אחר שנכח אברם אבינו את הענלה וההען והאיל ושחת הציפור, החיים הקב"ה לאות, כי לולי זה במה היה מאמין שיעשה הקב"ה מה שדבר לך? — וו' אדונים אמרו. שירידת אש מן השמים היא אות גודלה. ואני אומר, שדרך הנanon לרודוף אחר קדמונינו זל, והם אמרו זה מעדתם כי מאיזה מקום ראה ראייה על החיים המתים, ולר' אדונים יש לעיר ולומר הלא חרומה גודלה נפלת עליו, ונאמר לו בחולם נבואה ערשת ידוע תדע, והכטוב לא העיר שהקץ, וראה האש יורדת, א"ב הנה האות בספק!

(ח) **פעלים לעתות בצרה** (תהלים י'), אמר הנanon, שהוא בטן בצוות קראתו והואאמת; ור' אדונים אמר, שהוא מנורת דבר הבצורות, ודבריו תהוו, כי טעם כל המוכור אינו כ"א על צר ומצוק.

(ט) **בקורת תהה** (ויקרא י"ט), פ"י הנanon, שהחיה ליקת ברצועה הבקר, כי כן אמרו חכמים זל; ור' אדונים לא אמר בה מאומה.

(י) **ביקורתיך** (תהלים מ"ה), אמר הנanon שהוא כמו בקורס, זיאמר ר' אדונים שהוא מגורת יקר, ונעלם הי"ד כמנחנו עם החול"ם, ולפי דעתינו, המלה קשה להיות בנוט מלכים לעולם יקרים, זאט' זיטרין, אמר המשורר שהחיינה נבות, או היה כבוד לאשר נאמר עליו המומור, ומה טעם דגשوت הקו"ף? ואחר שהמלחה ורה, אין ראוי להרחב פה על הנanon, אעפ' טלא עדע במלחה הוצאה פירוש טוב מפירוש ר' אדונים.

(יא) **לגיאות** (תהלים קכ"ג), אמר הנanon, שהוא מלשן משנה שקורין למתקנה לגיון; ויאמר ר' אדונים שהמלחה שתי תיבות: ופי' הנאים היונים, כמו חרב היונה. וזאת טעות גודלה, כי היא מלה אחת, כי אין בלשון הקודש מלה אחת מורכבת משתי מלות בפועלים

(ד) **בבלני באב** (איוב ל"א), אמר הנanon, שטעמו וכאב אנוש, זיאמר ר' אדונים שהודה איוב להשם. שנדרלו כאב, ואמר על פי הנanon שוה הרבנן הלשון, וחיללה לנו לפטור דבר שיזובילנו להפר נקודה אחת מלשון הקודש. ולא אמר מאומה, בעבור שמצאננו כל ז' התנוועות מתחלפות זו בו, ולoli, שאין רצוני להאריך, היית מבאר זה היותר. וב' הפירושים איניהם נכוונים מדרך הרדרוק; גם מטעם עניין המקום, כי מלה גדל בהיותה מבנין הקל, לא יצא הפעל אל אחר, כמו עד כי גדל מادر, ואיך יתכן לומר גדרני כאב, רק גדרני מבנין הכביר הדגושש, כי לא יתכן להיות פועל מפועל שלא יצא אל אחר! לכן פ' הכהוב: כי הותם הנוכר למעלה, כאלו גדל עמי מנעוורי, ובמוחו לא יגורך רע, לא יגור אדונים אין טעם למלה אנחנה.

(ה) **למה תרדרני בטו אל** (איוב י"ט), אמר הנanon שהוא חול כמו לאנשים האל; ור' אדונים אמר שהוא קדש, וראויהם שלא היה בדבר איוב וחביריו זולתם. וגם שואת הראייה צריכה ראייה בפי' אלה נכוונים, אם כן אין להשיב על הנanon.

(ו*) — ועוד אמר הנanon כי האותיות המשתרטtes, הם חזיא כל האותיות. ור' אדונים אמר כי הט' והר' ג'ב ממשרתים, וזה הפק דעתם בל המרכזים הראשוניים והאחרוניים. וידוע כי ט' נצטרק זאט' זיטרין, תמותת ת' ההפועל, לדבר צחות באות, כי אם היה התי' במנחנו, ראה הצע' באלו היא ט' ובஹות החוי' והטה' ת' קרובים במושיע, החליפוהו ולא ימצא הט' נסוף כ"א עם צ', ואין בין מנהג המשתרטtes, ור' הדרמןון אינה ראייה כי המלה ארומות זלא לה'ק. אחר שמצאננו אם תבעיון בעיו במקרא, הנה דברי ר' אדונים

(*) **כל מקוס סגוליה** חמץ לנטמי לו גולט סטימן ליון צה (*). וממכווים למלה וממלמיס סקטים גמוייס ציון [?] טמלייט לפי' ממוטס, ולט' מלקי סדנרטס עיס' למוד לדעמת, כי ירטמי לטקן דנלי קדמונייס. ודאי למגן. מה'ל.

ר' אדוניהם מגורת דום לה; ומ' יתן וודום. ואו טוב לו? כי אין לפ' זה טעם וריך, אחר שהמשורר אמר כי אעבור בסך, למתה יודום? ועוד שהנה אחורי ב��ול רנה ותודה? — נס טעה בדקוק ב' טיעות נדולות, הא'. כי אין האל"פ מתנווע בשו"א ופת"ח הנה במשפט בגין הכבד הרגוש, וטעות הב', כי מנהוג העבריים לכפל ל' הפעל, כמו סגניר, או הע' והל', כמו טהריה, ירךך, אדרמדט, או חפ' והע' ותלי יחרוחו, כמו תשנשנוי, ומה שאמר כי מה שיכפלו העבריים בסוף המלה הזאת הוא שורש, כמו סובב, הלוך וטפוף, איינו כן שורש הד' מלחת אדרט. ומה שאמר על מלחת טופחות, טעות אחרת, כי ב' התטינין שורש הם; ועוד כי מלחת שופחת שם לא פועל. ואיינו מגורת הלק וטפוף, כאשו אמר.

(טו) **יְדַבֵּר עָמִים** (תהלים ע'), אמר הגאון, שהוא כמו עני ולא הביא לו חבר; ויאמר ר' אדונים שהוא מגורת דצ'ברן, דוברות בים, ולפ' דעתך, שהוא בטעם יצ'בר, וקרוב הוא לפ' הגאון וכמוון בדבריו חיים. ותדבר את כל ורע ורע המלכה, ובמלחים ותחבר בחווב ואולי הם מגורת אבינו בדבר.

(טז) **בְּכֹדֶל אֱלֹהִים תִּסְתַּחַר בְּכֶר** (משלוי ב'ט), אמר ר' אדונים, שפי' בו הגאון פ' שי אין ב' טעם, והוא פ' בו מחלוקת עון כמו הסתר פניך מחתאי. ומה שפי' בו הגאון שבחתי; רק לפי דעתך בן הוא פ' הפתות, כי המסתיר דברי ה' שלא גלות סורו למי שאינו ראוי, מכבר ה', והוחקר על דברי המלכה של בשר ודם חולק בכור למלך, כמו שאמר בסוף הפסוק וכבוד מלכים חקור דבר, והראיה שאין פ' ר' אדונים נכון שלא אמר הכתוב עון, ואמר הסתר דבר.

(יז) **גְּסֻפְיָהֶם כְּדִם** (תהלים ט'ז), אמר הגאון שהוא פגוזת היותה דים, כי יאמר מן חיים חם, ומן ציימ צם, והאמת שפי'

דמ

בפעלים, ובתוואר החסומות הגנוור מצינו מועטות במלות הטעם, כמו אה אשר בלעדי; ועוד טעות שנייה כי לנאי-ראוי להיות סמן, והנכון שהמלחה מגורת גאה, והוא הוואר השם, כמו עליונים, ונשתנה הה"א, ולא היה במשקלם בעבור אותן הגנון.

(יב) **גְּנוּבָתִי יוֹם** (בראשית ל"א), הנכוון מה שאמר ר' אדונים, רק לא פי' למה לא בא המלחה מלעיל בעבור ווספה הי"ד, כמו רבתי בנויים שותה? כי העבריים שמו הפרש בין הי"ד הנוסף, ובין הי"ד שהוא מדבר בעדו; ובגנובתי יום עובו המלה מלרע בעבור השנתנות הב"ית, כגון מלאתו משפט, ולאחר שהפרישו בינה לפועל, אין צורך להברלה אחרת:

(יג) **וְתָאַכֵּר לְאַחֲ בָּנֶד** (בראשית ל'), אמר הגאון, בא הגדה ותתרבר; ור' אמר, שלא יתכן לאמר מהnid גד, ולא פי' בו מאומה, ואני אומר שדברי הגאון אינם רוחקים, כי הנה אמרו העבריים והישאו אותם עון אשמה, מגורת אם יעלה לשומים שיאו, ובאשר יאמר המערער כי השיאו ושיאו ב' שרשים וטעם אחד, כאמור חמתקרים במלת לא יIRON רוחוי באדם עם וישב חרבו אל גדנה, יובל הגאון לומר. וربים פרישו בנד, בא מול המובן כי בן הוא בלשון ישמעאל בעבור ב' הלשונות הקרובות מאד, וכמוו העורכים לגד שלחן והוא כובב צדק. — ולפי דעתך שמלת גד מגורת גדור מבעל הכבול, והטעם, שיש לה בנים רבים, וטעם חסרון ה"א במקتاب, כי סמכו העבריים על המבטא, וכמוות על יום טוב בָּנֶז (שמואל א' כ"ה):

(יד) **אֲבָדֵם עַד בֵּית אֱלֹהִים** (תהלים מ"ב), אמר הגאון, שהוא לשון משנה, האשה מדחה את בנה, ור' אמר, שלא יתכן להיות כבה רק בתנויות האל"פ בשו"א ופת"ח, וזאת איננה טענה, כי המלה מהפעלים שלמל"ד שלחים נעלם ומבניין נפעל, כאשר אמר אדרה עמהם, כמו וילחמוני חנים שטעמו וילחמו עמי. וכי ר'

ודם, ויאמר ר' אדונים, שוה לא יתכן מהפרון המ', כי מן חרם יאמר חרומים, ומ' זרים איןו אלא לשון דברים, ואני אומר כי הדרין עם הגאון כי זרים במו ודם, שמשקליהם השבטים כמו וקנמן-cashem, אריתוי מורי עס בשמי, וכמו זה אחריך וקרם, ורוח הקידם.

(בג) נזין וטיראות (איוב ל"ה), אמר הגאון, שה' עשו ה' הכל והם מומרים לו; ויאמר ר' אדונים, כי מלת ולא אמר איה אלה עשו מושכת עצמה ואחרת עצמה. והטעם, שלא היה האדם מומר לה' בלילה ולא ביום. ועוד ראוי להסביר היה ולומר: ולא היה נתן זמירות בלילה; ולדעתי פי' הגאון אמרת, והטעם לככבים שביל רואיהם יומרו לה', כמו כי אראה שמייך וכי יריד וככבים, לא זכיר המשם בעבר ש חומר | הכהנים ביום שלא יראה רק השם לבדיו, ויש טעם בו. מלת לילה, ועל פי' זה פואדי בקר וערב תרנין (תהלים ס"ה), כמו נתן וטיראות.

(בד) ומילקיות ומחותית (שמות כ"ה), אמר הגאון, שהוא כמו קח את המחתה, ויאמר ר' אדונים שאין מחרת למנורה כלל, אבל הוא למונח, ופי' מחותת המנורה, מנורות וחותה בה את דורות; וזה תמה גדול, כי זה ר' אדונים לא היה מהקדמוניים, א"ב מי הנגיד לו, שלא היו מחותות למנורה, שידליך הכהנים בהם תנורות? ולמה הוציא האבות ממשפטו? והנה הראית ישכן הוא, שכחוב ומחותית שם רבים, ולא אחת כאשר אמר,

(כח) ט' במלוך פְּפִין יָת (תהלים פ"ט), אמר הגאון, יורש הארץ מלשון ארמית אחסנא, ונכון היינו תואר כמו וחסן הוא באלוונים, רק טעה ר' א' שאמר כי משקלו אסfir מרייא רביד, ואלה אין שמות, ואיך ישקל מלת שם תואר בשם? ועשה כן במלת מנה אחת אפים, כי הביא, אסfir, שריד ופליט וחביריו תעבה להם מלצנותו, וכשיזוב האדם בדברי אולת, תביןנו לידי חמאתה.

דם, כמו כי הדרם הוא הנפש, רק טעה במשקלו, כי מלת דים קמוץ, והם' מן דברים שאנכם נמצאים, ומ' חיים לשון רבים, והוא בחיר'ך.

(יח) חרות בגלעד (עמוס א'), אמר הגאון שטעמו הרים, כמו ימות עולם ימים, ולא נשנה ה"א בסמicha כאשר לא נשנה הרי בגלבוע; ויאמר ר' א' א"ב מה טעם למען הרחיב את גבולם?
והנה ר' אדונים פירש מזרתו וילבד ייחדו.

(ימ) יעוז בהחותו (תהלים נ"א), פי' בז הגאון בממוני;
ולגלה עליו ר' אדונים, בעבור היות ה"א וחיו"ו שורש, ויתכן שמחשב הגאון מגורת פיי להם מלך, והטעם בממוני החותה לו, והנכון כמו להותו. ויהיה בהחותו ס"י לפועל, ויתכן היותו פועל כמו ותוכחו לבקרים.

(פ) זברני (בראשית ל'), אמר הגאון, שהוא כמו זבת חלב ודבש; ור' א' הפסו מהפרון הדר, ווובל הגאון להшиб, כי מלת זבת חסרה לך בעבור חברך לי וות' רפה הקרובים במוצא הלשון, ורבים אמרו במותו הרה ללחת, כמו לדחת. או יהיה פי' זברני מפני זבת והם ב' שרשום, כמו עזה וועץ, ורבים כן.

(בא) זמת אַלְּלָת חֲפֹאָת (משלי כ"ד), אמר הגאון, כי הזמת והחטא והתועבה לאדם ליזנות; ויאמר ר' א' אני אפתרנו פרדרון שרווחה כל איש נבון, כי זמת האולת בחטא, והטעם באשה, וע"ב הביא המשל השני יותר, כי מי שרווחה לשאננה, ר' ל' לטבול אולתת, וכי זה אין לו טעם. וככה פי': רע כי האיל הוא טפש שאין לו דעת, והלען יש לו דעת וייחטל בבני אדם, וע"פ ישנאוהו, והוא תועבה להם מלצנותו, וכשיזוב האדם בדברי אולת, תביןנו לידי חמאתה.

(כב) במחבבת זרים (ישעה א'), אמר הגאון, שהוא מגורת נרם

היווצאים אל אחות, כי המ' סימן הפעלים, ואם אמר א"ב יהיה מבניין הכבב חנוך כמו יעלם, יש לו להראות בנין זה נמצא במרקא.

ל) טרף בפיה (בראשית ח'), אמר הנואן חתוך בפייה ויאמר ד"א, העשה מפועל פועל, ופי כי זית וטרף ב' שמות, ולא אמר נסונה כי ר"ש טרפ קמוץ הפרק כל פועל עבר, והוא שם התואר כי יש תואר דומה לפועל כמו הוולד, שלא יתכן היוט פועל, כי אין לו פועל בעבר שהוא מהפעלים העומדים ויש שם תואר דומה לפועל כמו מות ורבוים במוּתוֹ.

לא) בין טְבָאָל (ישעה ו'), אמר הנואן בן רמליה גניי*) זר"א חפסו בעבר שבא רملיה ולא רמליה? והנאן רך אחר הקדמוניים וע' פנים לחורה; וו"א הטוב אלנו, והנכון שטעמו שר גדול חשוב בעניי ב' המלכיות.

לב) בִּים אֲשֶׁר יַשְׁבְּתָם (דברים א'), אמר הנואן כננד ישבתם בולה. ויאמר ר"א כי ה' החת ד' במו כעבד באדוניו, בעמי עמוק, וזה טענה נдолה כי כפי' אלה לדרך קצחה, וטעמו בעבר באדוני, ואדוניו כעבד, ועמך בעמו, שאין הפרש ביןיהם כי זה כוה וזה כוה, ועוד אין טעם לפ"ר"א, כי מה טעם הימיט אשר ישבתם? ופי' הנואן נכון וטעם לחוכיר זה כי הכתוב אמר זויש העם בקדש ושם רבבו על המים ושתו מים רבים ולא היה בן.

לג) יְקַבֵּק (ויקרא י"ד), אמר הנואן שהוכפל לקשי, ולדעתו

*) עיין באלטש ולדק סס וכגימניליך סטט פיס ל'ז נולכ'ס ולפ"ז מה מהפכו ליה צענול טינול למלה צ'יל למלה צ'יל, ולפי דעת קנדיק מון קפיסה כלל גלן גאנון עיי'ז. — קמנעיק

התואר, ועוד גדרולה מזאת שהביא יריד עם שכיר, ווואת הנורח לא רדענו איך מצטרפת ואם היא מהפעלים העומדים, או מהיווצאים?

בג) נִיחְרָגּוּ (תהלים י"ח), אמר הנואן שהוא בתרגום ומחדרים אימה, וו"א אמר שהמללה הפוכה, ודבריו הנואן נביינים, וטעם מטסנגורותיהם מהארמוניים הנסגרים בהם. וידעתו כי בקש כמו שב', ושלמה בשמלת, ולא ימצא בכח בפעלים, ב"א בשמות.

בג) חַלְכָּאִים (תהלים י"ד), אמר הנואן טומו לדלים, והוא תיבת אחת; ויאמר ר"א שזה לא יתכן, כי לא יאמר מן מלך כי אם מלכים, וכי אמר לו שהאחד הילך? רק חלא. — ויאמר ר"א שהם ב' תיבות חיל כאים כמו חיל נכאים, א"כ וראה לנו ר' אדוניהם במרקא חיל בלבד י"ר מגורת חיל, וכל שהוא על משקלו בבית, Ziut Shit, ואמר ר' אדוניהם שהוסרת נ' נכאים כאשר הוסרה ב' כסות מלחת עגבבים סורה, ווואת עניות גדולה כי נ' נכאים שורש בנכאה לבב מבניין נפעל והטעם א' אלא שהשרשים משתנים, ובכח רבים ונום בן מלת סורה.

בח) בְּמִתְּמִתִּים חַפְשֵׁי (תהלים פ"ט), אמר הנואן, כי המתה חפשי מהמיתה וכל הבריות עבדים; ויאמר ר' אדוניהם חפשי מעבודת האלהים ואלה דבריו קדמוניינו ולא בדם מלבו, והנכון חפשי מעמל, כי אדם לעמל يولד.

בג) יְשֻׁטָּע אֶל וַיְעַנֵּס (תהלים נ"ה), אמר הנואן, יעיד, גם כמו לא תעה; ויאמר ר"א כי לא יתכן היה לשון עדות בלבד. כי ופי' שהוא מגורת ויענך וירעיכך, ואני אומר כי דבריו הנואן אמת, וטענת ר"א אינה נכונה, כי רבים לנו כוה, כמו לא: גגענו מה שהוא גגענו בך, ודכרי ר' אדוניהם שקר כי היה ראוי להיות שבור בחור'ך ופתח העין וידgesch הנוי'ן כמשפט בנין הכבב, ואם אמר מה זיך שהיה מבן הקל? וה לא יתכן בעבר היוות מתחפעים היוציאים

ור"א אמר חלב' הcabשim, וב' הפירושים נבונים כי מצינו בר נרחב ולבשו ברים העאן.

ל"ח) וככדי לעפָר (תהלים ז'), אמר הנואן כי בבוד הנוּפַח הוא הנפט, ויאמר ר"א כי זאת טעות גדוֹלה, רק הנוף הוא בעבור הנפש כמו המשביע בטוב עדין, ויקט ר' משה הכהן לפרש אלتحد בבודו, כמו נפשי, כי מנהג נבאים לפול המעם במלת אחדרות, ואו קם ר' יהודה בן בלעם וילען עליון כי אין היה הכבד נפש, וכחוב וככדי לעפר ישכן סלה, והנפש לא תשכון בעפר? אה"ב הדרו ר' אדונים ור' יהודה שאין ספק כי הכבד הוא הנפש כשהוא נכבד משני. חלקו האדם שהם הנפש והנוּפַח, הלא תורה שבתוב למן יומך בבוד, ויגל בבודו, ואחריו אף בשדי ישבען לבתוח שהוא הנוף ואין זה פפל לשון כי מלת אף תוכיה, ואסfir טעות ר' יהודה כי כחוב דבקה לעפר נפשי דרך משל, ואומר כי המשביע בטוב עדין, נפץ, כמו תשבע נפשי.

ל"ט) גְּלוּחָמֵי רְשָׁפָה (דברים ל"ב), אמר הנואן חמות אש, ויאמר ר' אדונים כי חם כמו אש, ואני אומר שככל רשות במקרא הוא כמו אש, וכמו הוו ובני רשות גביהו עוף, וטהעם בחוליות אש, ובני חם הנצוצים, ואלו היה דבק לחמי רשות עט, ושן בחמות היה נכוֹן, רק מה טעם היה באמצע וקטב מרורי והם מני רבר שבאיור? ואם טען אתה מציאות היל' נספח? הראנו: השלישי לאבשלום בן מעבה, ואם אמר שאין בן ולהامي רשות בעבור תוספת הוּיוֹן, הרי ולאום מלאום יאמץ, ואם אמר אולי הוא שורש בג"ע, הנה שלנו ושלו יוכיח.

מ) לְשָׂדֶה הַשְׁמִינִי (במדבר י"א), אמר הנואן מתקה כשםן, בלא ראייה, ויאמר ר' אדונים שהוא הליחה שבו, כמו נחפה לשדי, ומה שנג הנואן? ולחת השמן מתקה וערבה, והעד בצדקה ברבש שאינו מבושל, וכשבמושל הוא בטעם לשיד השמן, ושם וזה אינו שמן זית רק כמו לריה שמניך טובים.

ולדעתו דברי ר' אדונים קרובים והעד לבנה ארמדמת*) רק טעה שפי' שחורה אני על שער שחור שביעינה, כי לא יקרא האדם בלו בתואר שם בעבור אבר אחד או שער אחד.

ל"ד) שְׁנָזָת יִמְין עַלְיוֹן (תהלים ע"ז), אמר הנואן יד ה', ויאמר ר' אדונים שהוּא לשון שבעה, כי בן הוּא לשון הנרי, וממהו זימינט ימין שקר. ופי' הנואן הוא האמת, וככה פי' הפסוק ואומר חלותי היא מנורת חלה ה' בה על משקל למן ענותו, וטעם היא על מהשברתו, וטעם שננות ימין עליון, שנשתנה כמו וודתיים שננות, ע"ב אמר אחרון אזכור מעלי יה'—וטעם ימין נברות יה' שהוא עליון, או יהיה שננות עליון ממשמעו וטעמו חלותי היא מהשברתי שננות ימין עליון ודבק גם בכא אחריו, וטעם ימין כמו זימינט ימין שקר וטעם ימין שקר כי בתחלת אמר אשף פיהם דבר שוא, ואין צורך ללשון הנרי כלל.

ל"ה) יְהֹזֵד דָּקִים פְּרִיעָה (איוב כ"א), אמר הנואן כטו יותר את הארץ, ור"א אמר שהוא מן יתרון, והנכון שפי' המלה בטעם שאין טעם לדברי שנייהם.

ל"ז) אֲדָם עָרוּם בָּזָקָה בְּדֻעַת (משלי י"א), אמר הנואן שהיא כמו התבoso על החשה, והאמת שלא יתכן, נט יש לערער על דבר ר"א בעבור שלא מצאנו גורזרו מבני הקל, ואם יאמר הנה במוחה עביה בשית בשין, יש להסביר כי בשית אינו פועל יוצא אל אחר.

ל"ז) וְפִיקָּר בְּרִים (תהלים ל"ז), אמר הנואן לחלוות העמקים, ור"א

* דנבי כה' המכו ממסכל המגס יאלו מילך אכלי כרכיבע. ועיין צפ"ת לסלמיכ'ס (גניעיס פ"ל ז') חול, וכן למיל צגניע לוס: לבס לוזלמת, פליזם לסלמיכ'ס, ריל טיטיס זס סמללה סמלויב מן פלונן עט מזוק קמלזטומט ויסוס ממען כמכללה כאקלט סמור עפָל נאם, ע"מ כי קלייס כס.

(מ') בְּרִאשׁ אָמֵר (ישעיה י"ז), אמר הנואן כמשמעותו כמו הדמיוך היום, ויאמר ר"א שהוא משרני ענף, וכן הוא כאשרו שהוא מעלה מעלה למטה, וגם דברי הנואן נבונים, ובמוהו יהאמרו כל פעלי און.

(מ'ה) וְתַחֲאַצְטַּפְנָה (ישעיה מ"ו), אמר הנואן מנורת יאוש ויאמר ר"א שהוא כמו ישיש, ויאמר רבינו האי גאון שהוא מנורת אש, והטעם היו חדים, והנכון בעני הוסדו לשון יסוד כמו לאישיש קיר הרשת.

(מ'ג) יְפִין עַנְןָ אֹרֶז (איוב ל"ו), אמר הנואן שאינו לשון אור, ויאמר ר"א כי הוא המאור שהוא סכת העננים, ומה יעשה בפסוק כחום צח עלי א/or? —

(ג) בְּאֵין אַלְפִים אַבָּוּס בָּר (משל י"ד), אמר הנואן במקום שאין בקר אבום בר, ועשה אבום בקמצ'ן כמו בקמצ'ן גדול, ובר כמשמעותו, ויאמר ר"א בגין בקר האבום נקי ויפה פ' שסופה מוכיה עליו אע"פ שיש לטען במלת בר, רק בגין הוא ברך תחר יומא.

(ג'א) עַמְּרָת הַפְּאָרָת הַמְּגַנֵּך (משל י"א), אמר ר' אדרוני שהנאן פ' מגן, והוא אומר שהוא כמו מגן צരיך, גם בזה יפה אמרה.

(ג'ב) מָה יָקְרֹב רַעַיךְ אֶל (ההלים קל"ט), אמר הנואן עיצה, זיאמר ר' אדרוני שהוא בעלות מחים, ופי' הנואן הוא הנכון כי אם לדברי ר"א היה הלם"ד שבור בחיר'ק, ולא פרוח, כמו שנוט עולמים שטעמו לשנות עלולים, ואם יאמר הנה למובה, התשובה כי נפתח הל' להורות ה' הרעת החסר כשופט חבר היל' שהוא ב', כמו בשתיים, ונמצא שלם בהשדים חסרך, אם בן נפתח היל' מהפרון ח' בגין הכביד הנוסף כמו למרות עני בכבודו.

(מ'ג) עַל פּוֹת לְגַן (זהלים ט'), אמר הנואן שה' נומך ופתח כל' ליעזר, והטעם כן והוא אחד מהלויים בכחות בדבריו הומיים, ור"א אמר שהוא שם מלך מהגויים שנחלמו עם דוד, ולא הביא ראה, ולדעתו מלה עלמות א' בעמלות שיר, שהוא פיות בס' חקלות, וגם הנואן לא אמר שם דבר רק המלה אחת היה אצל סב) לְזַעַן (זהלים ק"ד), אמר הנואן כמו לעני שפה, ור"א אמר שהוא בלשון משנה מוציאו לעו על בניה; ושני הפ' במשקל אחד כי אין מביעץ.

(מ'ג) וְתַחֲנֹנְנָה (איוב כ"א), אמר הנואן כמו מגן צരיך, ור"א אמר שהוא מנורת נמונו כל' יוшибי בנען, והוא אמת, ואולי לא אמר הנואן על השרש אלא על העקר.

(מ'ד) מֵי — אמר הנואן שלאitol על דבר ירוע בלשון עבר? ויאמר ר' אדרוני בגין בעבר שמצוא מי פשע יעקב, ואני אומר שדברי הנואן אמת, כי פ' הכתוב בחסרון והטעם מי יסיד, או הוליד או עשה או הנגיד פשע יעקב.

(מ'ה) לְמִחְזֹות מְלָכִין (משל ל"א), אמר הנואן מלשון תרגום עיצה, זיאמר ר' אדרוני שהוא בעלות מחים, ופי' הנואן הוא הנכון כי אם לדברי ר"א היה הלם"ד שבור בחיר'ק, ולא פרוח, כמו שנוט עולמים שטעמו לשנות עלולים, ואם יאמר הנה למובה, התשובה כי נפתח הל' להורות ה' הרעת החסר כשופט חבר היל' שהוא ב', כמו בשתיים, ונמצא שלם בהשדים חסרך, אם בן נפתח היל' מהפרון ח' בגין הכביד הנוסף כמו למרות עני בכבודו.

(מ'ו) מְאִילִים אֲשֶׁר חַמְדָתָם (ישעיה א'), פי' הנואן כבשים ייאמר ר' אדרוני שהוא מנורת אלונים כמו אלה, ולדעתי הכתוב בטהל במשפט הנביים, רק דברי הנואן אינם רוחקים.

ויאמר ר"א שטעה נ' טעות, ולא אמר מואמה כי מצאנו ה' בטופת מלאה חחת וו"ז לשון וכדר שאינו נמצא כמו בתרוך אליו, גם מצאנו נח געלם תחת הדגש, וממצוינו י"ד געלם למשך ואין להם מספר, והנכון בעניינו שודבר על גלוות שליח, ואלו כאשר אמרו רביהם מגורת שלל, היה שלילו או מן ובשלוחה היה שלו, ועוד למה יזכיר השליה תחת הבן? ופרשתי בספר הישיר כי נבא על דוד, ושלחה שם המקומות בעצמו שהיתה שם הארון, והטעם עד כי יבא קץ שליח או עד יצא דבר שליח, ולז' יקח עמיים שב לשפט יהודה וכן הכתוב מעיד: ויטש משכנן שליח ויבחר בדור עבדו.

(נתק) **אֲשֶׁר יִבְשֶׁשׁ** (תהלים קכ"ט), אמר הנואן מלשון משנה שלפי קייר, ור"א אמר שהוא כמו שלף איש נעלו, ושני הפירושים נכונים הם בעניין.

(ס) **פָּשֹׁׂׂרִי** (שה' ד'), אמר הנואן מנהה, וכמוهو ותשורה אין להבאה; וטעם ר"א רחוק מעט.

(סא) **אֲשֶׁר** (תהלים ז'), אמר הנואן שהוא כמו כאשר יפרש השחה דרך משל, כי התקבזו דמעות במתתו ועלו משיווחו, וב' בכלليلת משות עצמו ואחר עמו כמו מאל אביך, ויאמר ר"א שהוא לשון רחיצה בארכית, ואחר שמצאנו לו חבר בלבד אין לנו צורך לארכית, גם הוא משל לדברי ר' אדונים.

(סב) **בְּאַשְׁמָגִים בְּמִתְּמִים** (ישועה נ"ט), אמר הנואן שאין לו חבר וטעמו כפי מקומו, ור' אדונים אמר שה"א נספה וטעמו שמנים וראשנים היינו במתים (אשר במתם צבה לאחר מותם. פורש) א"כ מה טעם הב'? ועוד כי דברי הנבאים כפולים.

(סנ) **זִבְאָ גַּם הַלְּטָן** (איוב ב'), אמר הנואן שם אדם. ויאמר ר"א שהוא לשון רחיצה לא ראייה מחוקת דברי ר"א בפי איוב, ואולי הנואן אמר כן בעבור שלא יבינו הרבים הטעוד, רק אחד מני אלף שקשה לו לאמר שמלאכי ה' שטנים:

אל

אוכל לדעתם, כמו ויקר פרידון נפשם, הלא אחריו: אספרם מהול ריבון, ואיך ידבר כן על סנווי ה' ומה טעם הקיצותיו וудרי עמד, ודבר רעה אל רעה שאמר שְׁרֵעִי ה' אין לך מספר,

(ג) **צַעַיר וְלִזְמָם** (תהלים ס"ח), אמר הנואן הפחה שלחת כאלו אמר רודה בהם, ור' אדונים אמר שהוא מן נרדם, ודברי הנואן נכוונים שאין טעם לדברי ר' אדונים, ומה שאמר שלא אמר רודה בקמצות ה' בקמצ נהייל, הראיינו לו: אלה המעלם מים, ואלו שני העברים המשפט בפעלים שהלמ"ד שלהם נעלם.

(ג') **אָרָאָלָם צַעַקּוֹ חֻזְקָה** (ישועה ל"ג), אמר הנואן גרויליםיהם ואין למלה חסר בהיות מלאכי שלום כפול במשפט רובי הנבואות, ויאמר ר"א כי אראלם כמו בשלם הבשר, ולדעתי הוא ירושלים שנקראת אריאל על שם המובח, או בעבור דבר אחר והטעם כשיראו אראלים הם שרירים שלח חמס יצעקו חזקה.

(ג'ה) **רְפָה שְׁבִרִיתָ** (תהלים ס'), אמר הנואן כמו הרפה לה, ור"א אמר שהוא מגורת רפואה, כי אותן אהוי מתרחכים וה' חשוב כמו א' בסוף המלה, ואין הפרש ביןיהם במקטא,

(גנ) **מִשְׁרָת עֲנָגִים** (במדבר ו'), אמר הנואן מלשון משנה שוריין, ויאמר ר"א כי הת' שרש ושרה, והטעם עובדות, ולא אמר מאומה, כי מה טעם לאמר לא ישנה כל עבדות עניים?

(גנ) **רַשְׁלָוֹת בְּסִילִים** (משל ח'), אמר הנואן כמו שלו, והטעם שנגה וCREMENT עלי השל, אע"פ שיש שפרשנו בו על הסבה, כמו בשלי. ויאמר ר"א שהוא כמו שלו כל בגדי בגד, וב' הפ' נכוונים א"כ אין להסביר על הנואן.

(גח) **עַד בֵּיאָ שְׁלָה** (בראשית מ"ט), אמר הנואן כמו שלו, ויאמר

ס"ד) **אֶל הַנְּחִילֹת** (תהלים כ), אמר הנואן לשון תפלה מז'יחל משה, ור"א לא פירש מאומה. והנכון כי תחלת המומר הוא: כמו פיות שטעמו על בר ועל בר, ואלו היינו יודעים أنها אותו מומר או היינו מוחפשים לדעת טעם נחלות אליו הוא מל' נחלות לשון רבים.

ס"ה) **גָּפְטִי** (משל ז'), אמר הנואן מגורת נפת, ור"א אמר לשון משנה והוא נכון:

ס"ו) **לֹא נִפְלָאֲכִי מִבָּם** (איוב יב), אמר הנואן נдол, ואני כאשר חשב הנואן שטעמו כאלו יאמר אין אני גדול מכם וכמוחו לדעת המפרשין הקדמוניים וופלו מאר בעיניהם, ואולם הר נפל בכול, זלדעתו שלת וופלו כמשמעותו שנלאו ונפלו בעיניהם בעצם, צפי הר נפל הוא, ואך מעט רחוק, הר הנפל הוא עד שנכל, ונכו שטעמו גבוה ונдол, כמו הנפלים; ואם אמר אומר למה לא אמר הר נפל, אין לערער על השמות כי יצאו על משקלים שונים, והעברים לא יאמרו רק משקל הפעלים, ולהיות לא נפל אנקו מכמ' אשר אמר ד' אדונים קרוב מאד.

ס"ז) **לְתַלְפִּיתָת** (ש"ח ד'), אמר ר"א שהנאן אמר כי הת' שרש וטעמו לתלויות א' ב' המלה שתים וטעמו לתלות פיות, כמו הרבה פיות, והעד אלף המגן תלוי עליו ואני רחוק, ורבי אדונים לא פי' בו מאומה ויאמר ר' מרינוں כי הת' נסף והוא חסר אל"פ' כמו מלפני מבהמות ארץ, והטעם שיורה וילמד עברי דרכים, יור' שלמה בר' יהודה אמר שאין לו דומה וטעמו נפלאת.

ס"ח) **לֹא שְׁעֻרוּם אֶבְוֹתֵיכֶם** (דברים ל"ב), אמר ר' אדונים כי הנואן פי' בו לא שعرو לכמ' אבותיכם, והוא לא פי' בו מאומה, ויאמר ר' יצחק בר' שאול נ"ע שהוא מגורת לשעריהם והטעם לא היה בדעתם שהיה שעירים; והנכון בעניינו כמו ושערו חרבו מאר, זואלי ככח דעתה הנואן והמלת מפעלים העומדים, וטעמו לא שعرو מהם ר"ל לא פחדו מהם, וכמו זה בני וצאוני שהטעם יצאו מני.

ברמי

ס"ט) **בְּרִמְיִי בְּטִי** (ישעה ל"ח), אמר הנואן בלחלתו והטעמו בגפן בדמרק. וו"א בדמרק מגורת דמות זאם הוא ל' כמו צו לאו, ורוב המפרשין פרישה. בהכרת ימי כמו: ודמיתי אמך..

ע) **לֹא אֶרְאָה יְהָה** (ישעה ל"ח), אמר הנואן בטעם תורהה, לא הביא ראייה, ויאמר ר' אדונים כי איןנו בכל המקרא. ונובל תחקן דבריו הנואן, כי ראות מעשה אליהם. היא תורהה..

ע"א) **דָּרְיוִי גַּפְעָע** (ישעה ל"ח), אמר הנואן מלשון ארמית, כמו מדור, ויפה פי' ואולי כל דוריו מגורתו, ואת..

ע"ב) **כִּנְזֹזֶת בְּעַטְוֹ** (איוב ל"ח), אמר ר' אדונים כי פי' מורות במו מולות, ואני ישיר רק הוא כוכב שיקרא בשם זה. אך שמות הכוכבים חמנים.. וטעמו מן החדר תבואה טפה שלפיעמים ח' המשנה התולדות ונקרא חדר בעבורו שאין ישוב בדורם כי כלו בצפון, ויאמר ר' משה הבחן כי מולות שם: רוחה: כמו ומזרום קרה, והכחה דבריו ר' אדונים..

ע"ג) **וְעַיְשׁ עַל בְּנִיתְךָ פָּנִים** (איוב שם), אמר הנואן כמו ע"מ כמו ויבאו האנשים על הנשים. ויפה פירוש. ור' אדונים החריש..

ע"ד) **פְּרֻעּוֹת אָזִיב** (דברים ל"ב), אמר הנואן פורענות ואני רחוק, ויאמר ר' אדונים כי הנואן אמר בפיותיו מהונגה הנגד, ואנחתה מן אהה, ואני אשיבנו ויענו כי פיותי כל אנשי מורה כלם על זה הדרך גם רוב פיותי אנשי מערב ומשפטם לבקש מלות רוחות וקשות, ואין תימה על זה כי לא נודע לך רק לשון הקרש עד קום ר' יהודה ב"ר דוד ראש המדרידים, ואמ' באנו לדריך בספרים שאינם דרך חרווים נמצוא בהם טיעות רבות בדרך נס בטעמי המלות; אף כי בכלל חרוו, וושאמרת כי ביום סגניר חברת חרוו לפני קרטו מש' יעמוד הלא אתה. אומר בחרווים.. ולכ' תהוה לך..

ה' בא', ונכון שיתחולת רק בהחלה המלה שהוא נספה בעבר שלא יתכן לעולם, ואני אומר שיתובן שפי הנanon איןו בחלוּף רק בטעם כאדם נלאת לא ידע מה יעשה, והוא נכון מטעמתו ר' אדונים כי מה טעם לומר שהשתמו אנשי מצרים? רק טעם שלא יידע מה יעשה, ובמהו במתלהלה המראה עצמו באלו לא ידע מה יעשה.

(ב) על **אילת השחר** (תהלים ב"ב), אמר הנanon בטעם כנבר אין איל, ויאמר ר'א שהוא כמו איל אהבים ולא הובר לפיה טעם; ולדעתי הוא חלחת פיות ברבבי חזק או דרך משל כשיר השירים, והוא טעם בר בטהו. —

(ג) בדור (ישעה ב"ב), ויאמר הנanon כי בדור שורש ליכידור; ור' אדונים אמר שהתייבה מושלשת והכ' נספה ואינה כי אם שנייה כי אותן המשך לא יספר גם לכידור אינה מלא מחומשת רק מושלשת. —

(ד) — ויאמר הנanon כי ישעה היה לשונו צח ונעים ויאמר ר' אדונים כי זאת טעות לפי שכל דבריו המקרא הם דברי השם והטעות ביד ר'א כי טעמי הפלות הם נכוחות ודרימות יחד שם השם בשמות הנביא והוא ירפיב הטעמים כי בחזו שקבל בתחלה מהשם וכי תולדתו ומשפטו ליל' שאין ספר זה מוכן לדברים באלה: —

(ה) — ויאמר הנanon כי שמות החיים לא יסמכו, ור'א אמר כי יסמכו ויודעו ואמר שנanon לומר יעקבום ויעקבנו, וזה טעות גדולה כי לא נמצאו כוה בכל המקרא ועדיו עדי שקר כי הלבנון אינו שם חי ובני היזחර הוא וזה ואם הפי' לפי דעתו בני היזחרא לה' לא בא רק על שם שהוא כמו מין כמו שבט המנשה הלא תראה שיכל האדם לומר ישמעאלים כי ישמעאלים שם המין ולא אמר ישמעאלים לב' אנשים ששם ישמעאל, כי היותם דרך אחרת מהשם הפרטוי. —

האהלי

לך ברא ואיך יובל האדם לברוא אבל אחד לעצמו הלא ידעת אם לא שמעה כי הבורא אחד? וזאת המלה לא נמצאה בכל המקרא מטעם זה כי אם על השם לבדו.

(ה) — אמר עוד ר' אדונים כי הנanon אמר עיר תחולת כמו תחולות, וכמו כן נחלת ספרה, ור' אדונים דם. ודעתו כי תחולת סמוך למלה הספרה כמו ושכורת ולא מיין, רק נחלת ספרה איןנו כן כי הלי בקמ"ע גדרול הפך כל סמוך על בן טumo כמו נחלת פפי פפי ר' משה הכהן. —

(ז) צור **תעודה** (ישעה ח'), אמר הנanon שמור העדות חתום תורה לא רצה להחביאה כמו וחתום הספר, צווח לכתבה זלולי זה לא היה ראוי לכתבה; ור' אדונים שתק, והנanon כי הדרה דפוך בטעם כי החתום הוא על בן הנביא המתהיר פניו מבית יעקב, וטעם לבתוב ספר החתום בדניאל בעבר שהמשכילים יבינו החתום בעת קץ. —

(ז) **פלגי מים** (אייח' ג'), האביר ר'א פי' הנanon עז וחווא צבון. (ח) **חישבגיים** (תהלים ס"ח), אמר ר' משה הכהן שהוא מגורת השמנוגאי וטעמו סגן. —

(ט) **ביברת אץין** (בראשית ל"ה), אמר הנanon כמו ל' זהב' איןו שורש ואין לו חבר, ור' אדונים אמר מגורת כביר ורזא נכון נס אם מעט ורקוק. —

(פ) **מי פעל ועשה** (ישעה מ"א), אמר הנanon שהוא עדין במו ועשה בצלאל ונבון הוא, גם יתכן היותו עבר כמו אף עשיתיו. —

(פ) **ונתקף** (בראשית מ'), אמר הנanon שפי' ותלא — בחלוּף ה'

שמירה, ור"א אמר שהוא מנורת ושקט הוא אל שMRIו והער שHAMLAH מLERU, ואין זאת ראייה כי מנהג הנפוץ להיות פעם מלעיל פעם מלרע, כמ' זיכר ויאקף משון. וכך יאמר השם מלעיל ומלייע כי אין משפט לשון הקדרש לעשות הפרש בטעמיים אם היו מושנין בפעלים כי אם בשמות וטעם השמר והשקט ישימר מעשות מלאמת רק ישקט וכמו והוא מכמ' ונשמרם מאר והער על פ' כי אין יעשה פעלת מגורת שMRIו והוא רחוק מאר;

צד) צלמויות (איוב ג'), אמר הגאון שהוא שמי מלה, ויאמר ר' אדונים שנוסף הוי על אלם והביא חבירים, ואינם דומים לו ויאמר הפרשונה מן פרש ומה יעשה בד' ואינו כי אם מהעקרדים הנקראים מלכים, ולפי דעת מלת אלמות כמו חשך והוא עיקר ועל בן לא יסור לעולם;

צח) בְּנֵאֵר בְּקִיטָּר (תהלים ק"ט), אמר הגאון שהוא מן נודד, והרי עם ר' אדונים רק הוא כמשמעו שדרו לנאר שימוש בחיות בקייטר מקום עשן.

צט) בְּמַגִּים (תהלים ק"נ), אמר הגאון כמו מיניות, ויאמר ר' אדונים שהוא אחד והטעם פלי' גנון אחר, ודבריו הגאון אמרת בעבור ה' והם לשון רביט במישפט ופעמים ישומו העברים הדנים תחת אותן המשך בהחרה, א'ב הוא גנון בבליט רביט ולא פשר נגוניות ורבך זה ירוע נם היום.

צז) תְּטוֹ תְּרָבּוֹת (תהלים ט'), אמר הגאון מלשון חרבן, ויאמר ר' אדונים מן חריב בטעם גוי אל גוי חריב, ואין זה טעם המקומות הללו תורה אהדיו, וערים נתשת, ויש ספרים שהה' הטופ אע'פ' שנגונ להוות פתוח, ובבורי הגאון אינם רוחקים.

צג) צַעֲקֹן וְיַיְיַ שְׁבָע (תהלים ל"ד), אמר הגאון עם הצדיקים דבר

פ' (היאחי) (יהושע ז'), מלה שם כולל וטעמו האות שלו וגאת דרך אחרת ואם היא וורה.

פז) וְהַזְּלָדָה (דניאל י"א), אמר הגאון כמו האומרה בלבדה, והמפיק בסוף בעבור אותה ה' וטעמה בו ר' א טיעות רבות.

פח) דְּבָר נְטָקָה בְּחִזְקָן (שמואל א' כ"א), אמר הגאון כמו לחץ בחלוּפ' נ' בל', ויאמר ר' א' שהוא מנורת וחיצית את המלכות, וזה טעות נדולה בדקוק כו' הנ' שורש כנ' נגבב ילגב ולא יתכן היותו מבניין נפועל ואלו במשקל נכון איך אמר נחוץ מוחצת רקס נחוצה כמו ואשר היה נעשה ליום אחר, ולדעתי דברי הגאון נכוונים בטעם כי פ' נחוץ כמו לחץ רק לא יתחלף אותן באות כי אם ש' בט' וו' עם צ' ואותיות הנוחה לבדים.

פט) נְעַרְטָנו (שמות ט"ו), אמר הגאון כמו ערמת חטאים ותמה ר' א' מפ' זה ואין לו פ' אותו רק בדרך דרש שאינו על פשוטו של מקרה.

ט נְפֻעָן לְקָם (שמות ט"ו), פ' הגאון כמו ענהה ונכון הוא, נס דברי ר' אדונים נכוונים.

צא) אַרְךָ דְּאַרְךָ (יחוקאל י"ז), אמר ר' אדונים שפי' הגאון כמו על אברתו ושאין לו טעות כלל.

צב) יְיַהְשִׁיעָה (תהלים כ'), אמר ר' א' שפי' או מושיענו או מלך וכמו מה לך הים; ולדעתי הוא כמשמעותו וככה אומר כי הושיע ה' משיחו והטעם כאשר נקרא קול אחד ואנחנו בשם אלהינו נוכר הושיענו בישועת משיחנו ועננו.

צג) חִשְׁמָר וְחִזְקָת (ישעה ז'), אמר הגאון שהוא לשון שמירה

אמונונים נוצר היה, ואני אומר ששניהם נקבעים כי מצאנו שומר אמוןיהם שם ולא תואר, וזה אמון בלי ספק. —

קח) פְּאַתְּחִיָּתִים (יוֹחָקָל ח'), נבען היהות הטלה מופעל עבר וכפועל הוה והטעם משתווים עם השתוויות כמו יושבת בלבנון מקיינית באנז'ים. —

קח) הָעֵד הַזֶּה תְּשַׁרְךָ בְּאַת (ירמיה ל'ח), לועת בן קרייש הת' שלא לנוכח כמו באור תשך, ואין צורך, רק הח' לנוכח והטעם שתסבב שרפהה. ואלו? אורה תשך אותה השלבת אל היוצר לבן קרייש שחסר מלת בית, וכשיאמר אל היוצר באלו אמר אל בית היוצר. —

קח) וְהַצְּרוֹצִי קָהֶם לְמַעַן יְמָאֹז (ירמיה ז'), אמר פי' חכוב שהשם יביא עליהם רבים ויוצר להם ויהו נחברים במקומם אחר למן ימצאו אוותם הקולניות.

קח) עַת גְּשֻׁבָּתִים מִנְיָמִים (יוֹחָקָל כ'ז), אמר שנגן היהות בשברת הדבר עמה וחנכון שתחצר מלת היהת.

קח) וְשֹׂר בְּהַמָּוֹת יְחִיּוֹן (חבקוק ב'), אמר כמו יוחיתך בי הדבר עמו, ואני אומר שתחפר מלת מחשבותיך הדומה לך.

קח) וּבְאִשְׁתְּגַוְּיִךְ אֵל יְבָנֹוד (מלאכי ב'), לא ר'א דאי היותו הבנוו. וזאת טעות גדוולה, כי היא שב למלה ברוחבם שימצא לשון וכדר ונכחנה.

קח) וְשָׁם יְדַבֵּר עֲטָנוֹ (הורשע י'ב), אמר ר'א כמו עמו, אלה יתכן שיסוף הנביא, אלא שהנתבא על ירבעם בן יואש בבית אל, ושב וחתנבה עליו הושע בן גורי ובעבור שניהם אמר כי המלאך

ידבר ויאמר ר'א שמדובר לרשותם ודברי שנייהם נכוונים שיש פסקוים דבקים עם הקרוב להם כמו ואם שלש אלה, אף לא מתר העשה בן.

צפן) פְּאַזְּבִּים מִגְּרוֹן (תהלים ס'ח), אמר הגאון במנו מהן, זר'א אמר כי הוא כמו ממו והנבן שהמלחה ורה כי אין טעם לדברי ר' אדרוניים, ואולי היא מוכבהת כמו עדנה את אשר עדן והטעם מכל אויב שהbekash, הוא בירך, גם רוחך. —

ק) בְּתַעַר מְלַטֵּשׁ עַזְּהָ רְמִיחָה (תהלים נ'ב), כורת ומעות בר אמר ר' אדרוניים על הגאון — זה לא נכון — רק פי' הכתוב שעשו רמיה ידמה לתער מלוטש.

קא) יְנַצְּבֵב עַלְמָוֹת (תהלים ט'ח), אמר הגאון ישיבנו לימי עולםנו וככה פריש ר' משה הכהן ספדי, ור'א פי' מגורות נעלם, ויקומו טוענים עליו שלא התמצא זאת הנורה במנרעת והראיתי להם עלmeno למאור פניך, ואמרו פי' עונות עלמנו ולא דברנו נכמה מהיות אחורי למאור פניך הרבק עם דבר נעלם ולדעתי פי' עלמות מגורת עולם, והטעם הוא אלחינו עולם צעד. העומד לעילם הוא יהיה המנaging שלנו ואין טענה מההדורן הלט"ד בי העד ה' מלך עולם ועד. אמרתי עולם חסיד יבנה שפי' איתך כאשר חשבו רובי המפרשים, ואם יוסיף לטעון איך ידבר עלמות מגורת עולם אין תהה כי אמר לעילום והכמיינו ז"ל עלמות.

קב) אָז תִּנְפַּח אֱלֹהִים (דברים ד'), אמר הגאון שהוא קדש והעד הנסה בעבור שיש לו יכולת כי מה טעם לאמר היש אל שיעשה ככה רק הטעם שהשם עשה בעבורם מה שלא עשה עם גוי בעולם.

קג) לא אָמַן בָּם (דברים ל'ב), אמר הגאון אמונה, ויאמר ר'א שהוא תואר והטעם לשון יהוד כמו פסו אמוניים, אמוניים

המלך מצא יעקב בכיה אל בשובו מחרין וברך אותו ועוד נשאר כח במקום שם ודבר עטנו.

קיא) אָרְאָנוּ נַפְלָאוֹת (מיכח ז), אמר ר"א כמו חרנו ולא אמר מאומה ופי אמר לישראל השותעים דבריו של נבי א' פארץ מצרים אראה בניר נפלאות זה לשון קוצר.

קיב) בְּמִצְלֹת יְם פֶּלֶת אֲתָם (מיכח ז), אמר ר' ארונים הנכון כל חטאינו ונכון היא כמשמעו והם בעבור שאמר בתחלתו לשארית נחלה, ואם טען טוען לא קרוב אליו ישוב יריחמו הרanno לו הבלתיו ארץ וקרוב אליו מי כמי באלים ורבים בכח.

קיג) אָמַת לֹא גַּבֵּחַ קִיְּנָנִי (איוב כ"ב), אמר ר' ארונים קומתם ואינו פעיל עבר וראי היה להרגש במזדייגים וכבר פי' בספר.

קיד) אֲשֶׁר יִרְאָתָּךְ יְהִיא תְּתַהְלֵל (טשל' ל"א), הוא חסר כמו הנמצא בית ה'.

קיט) כִּי בְּשַׂחַטְמָאֵלִים (ישעה ב'), אמר ר' ארונים הנכון התבשו ולדעתי החסר מלת בניהם.

קיט') וְאֶלְםַ בְּלַם תְּשֻׁבוּ (איוב י"ז), אמר ר' ארונים כמו בכלם ואין הטעם בכך אלא אתם ואחרים.

קייז') זְרוּעַם לְבָקְרִים (ישעה ל"ב), אמר ר"א הנכון זרעונו ולפי דעתו ורועל המקומות.

קיע) כָּל קְדוֹשִׁים עַטְּפָה (ונריה י"ד), אמר ר"א עמו ולדעתי התנבה לנוכח ירושלים כתוב לטעלת וחלק שלך.

פקוח:

קיט) פְּקוּדָה אֲגָגִים וְלֹא יִשְׁטָע (ישעה מ"ב), אמר ר' ארונים אדרונים הנכון חשמע ולפי דעתך לא ישמע השומע ובמהותו; ויאמר ליטוף.

קב) וְכֹל פְּקַדְתְּ מִרְוֹתָה (יהוקאל כ"ט), אמר ר' ארונים כמו בנך, וזה טעות גroleה, גם טעה בפי' בחפות חוגרות ובמלת עומו פלשותם וכבר פי'.

קכא) וְאָמַת לֹא יִגְאַל חַנִּיקָה לִי (רות ד), אמר ר"א הנכון חגאל ולפי דעתך אין צורך כי כן פי' ואם לא תגאל נואל אותה אדע כי אין זולחה לנואל ואחותה אחריך.

קכב) דְּגַנְיִי יוֹסֵף (ישעה כ"ט), אמר ר' ארונים הנכון אוסף, ולפי דעתך הוא מבניין הקל מגורת ויטמי לימות ובmeshkal אתה תומך גורי.

קכג) מְפַעַּקְדָּךְ יְהִידָּךְ (ישעה כ"ב), אמר ר"א כמו אהרכך ואין צורך כי תחוור לאווג או להרים.

קכג') חִלְקָה דְּיָאָתָּנִי שָׁם (חושע ג'), לפי דעתך היה נספח וכמו רבים.

קפח) בַּיְ יִסְרָאֵת בְּנָךְ (דברים ז), לשון יהוד ורובה טקירות מלאים ממנה כי המזרב פעם יזרב עט הפרטים ופעט בדרך כלל כמו לשור וחמור רק אביך הראשון חטא אינו על ירבעם בן נבט שהמלחיכו ישראל ולא על פי ה'.

קכג') וְאָשֵׁר הַכִּידְרָכָה כִּי אֱלֹהִים קְדוּשִׁים כְּמוּ קְדוּשִׁים, לא אמר מאומה כי למזה פחד מלחת קדושים ושכח אליהם והאמת שבל מעשה ה' על עדי מלאכיו על בן פעם יקרה בלשון יהוד ופעט בלשין

אחד מאה, ודרך המתרגם אינה בדרך פשוט.

כלו) — ואתמה על ר' אדונים איך יתכן להיות על כל שפה
כטעש דלותי, ואם הוא מגורת דלותי יהיה ב' שרשים, כי הטעש
יוכיח שהוא שורש או שנייהם מעולם הלמד, ובא' הת' תחת הה' א'
כמו שפה, ע"ב באה המלה מליל' במשפט הפוארה הפוארת; אשא
אשר, כי מצאנוו במקום מוכרת, נפל אשא אין הפרש בין סמור
ובין מוכרת.

כלו) **שורשת** (שמות כ"ח), נכפל הרייש, כי שורשת
נדלות הוא השורש הפך דברי ר' אדונים.

כלח) **סוקפניא** (דניאל ד'), מלה ארמית ואין צורך
להסבירו.

קלט) **למיהת המלך** (ר' א' כ"ב), אמר ר' אדונים
ומנדה בלו והלק, יתכן פי' רק אין למתה המלך חסר גו', תען
שיאמר בלשון ארמי תנדה.

קבר) **גא מואוד** (ישעיה כ"ה), חסר ה' מלמד הפעול
הгалם כמו צו לזו.

קמא) **בלפת אש** (שמות ב'), אמר ר' אדונים כמו להבת
ash ואינו נכון כי לא יuder הה' א' ב"א בסוף המלה שדומה לאל"ף
המשך, א"ב אין פירוש כ"א בלבד אש, ואין טענה לממה לא נקדים
ובר האש כי לא יוזק בעבור שנפת' ח' הלמ"ד. משקלוי השמות
משתנים אין קץ להם, כמו ובגנה אשר מים אין לה,

קמבע) **צער זאוד** (ישעיה ו'), גם זאת טעות גדרלה ביר ר'
אדונים שפירוש צויהר, ואני כ"א במשפטו, והטעש ואויב יראת
והארור

בלשון רבים והשם הנזכר הוא לשון רבים ואסור לאומרו בלשון
יחיד ואין ספר זה מוכן לדבר על סוד שם הנכבד והנורא כי עמוק הוא.

כבו) **ניבא אלוי אֲנָשִׁים** (יוחקאל י"ד), על הנדרול שבהמ
אמר כמו ויצאו עד חברון רמו לכלב לבו.

כח) **ויאָל אֶדְמָת יִשְׂרָאֵל לֹא יִבָּא** קצת ביה אלוי (?)
ויאָמַר עַד (שמואל י"ב), הנקון ששאלול המלך ענה ואמר עד.

כבט) **וַיִּקְרָא אֲלֹהִים** (ישעיה ל"ז), נכח הוא שלקח חוקיתו
הספרים שהיו רבים והא' שהיה בו רוב הדברים פרשו לפני ה' .

כל) **עַטְל הַפְּסִילִים תִּגְעַנְזָו** (קהלת י'), לפי דעתינו תינע
כל אחד ואחר אשר לא ידע וכמותו בנות צערה עלי שור, על
בניה כי איננו, ונגניתו גננן, וקבל היהודים.

כלא) **יְהִי אֶחָדָה לְהַכְּרִית** (תהלים ק"ט), הרבה ידברו
לנקבה כמו לזכר וכמותו כי יהיה גערה בתולה.

כלב) **לְזֹם עֲבָרוֹת יוֹכֵל** (איוב כ"א), قوله התוויא
מורות בעתו פרשתי סמרק כל אחד.

כלג) — **וּבְמָלַת יְחִיּוֹ פְּגִיטָה** (תהלים י"ח), אין צורך כי
הוא לשון רבים כמו נעשה אדם בצלמנו.

קלד) **וְעַלְתָּה בְּאֹז** (עמוס ח'), יתכן היותו כמשמעותו או אם
הוא חסר " אין תימה כי אותיות המשך ימצאו נוספים ונעדרים
ובכח לא יהל שם ערבי, מקרים רבים, כי על יום טוב בנו.

קלה) **וְעַלְתָּה אֲח** (יוחקאל י"ח), יתכן היותו כמשמעותו,
והטעש אותה מהם תהיה, ולהיות אחד אליו נתן, כי אין היהת
אחד

קנָא חֲפַגִּים (איוב ב"ז), פ"י הגאון אלול ונאות שלא ישר שירשו לד"א, זידוע כי הוא מגורת חמה, קנב) מְפֻלָּשׁ מְבֻטָּם (ישעיה כ'), אמר ר"א שהגאון אמר שהוא כמשמעו, והטעם שהוא מביטים אליו, ואלו הגאון חפש דרך הטעם, אמנים לא יחוור תמה לאינו מאותיות המשך, ומוי ש[Math] אליו מבתו עליו.

קנָה אֲפֵאֵיכֶם (רבאים ל"ב), אמר הגאון לשון אפ' ויאמר ד"א מגורת פאה; והנבן שהמללה תורה, אעפ' שפי ר"א גם הוא נבון.

קנָה תְּלִוּתִי יָן (ישעיה ב"ח), פ"י הגאון המתמידים על היין גנהלמו לו, כמו והלמה סיסרא ויפה פריש. **לְגָנָה בְּשִׁזְבָּה וְגִנְחָתָה** (ישעיה ל'), אמר הגאון בחשובה זהאמת שהוא בחשקת וכמו שובה ה', וכמו אם ישוב ולא ישוב זהה פ"י היפלו ולא יקומו, היחשבו ישראל שנפלו ולא יקומו אם ישיבו אליו ולא ישקטו במקומם, כמו אם תשגב אליו תשוב, והוד שאמר בסוף, ולא תנור, וטעמו בפול.

קְנָז — ואמר הגאון שיו"ד פסוקים הם זוגות; ואומר ר' אדרונים שדבריו אמת בלתי שני פסוקים שאינם סמוכים. ואני אומר שסמן הגאון על אחד מהקדmons וכבר פ"י הי"ד שאינם סמוכים, ורקשה שבכולם: ה' הטוב יכפר בעד, פ"י בט' המאונם.

קְנָז זָבֵד בְּרִדָּת הַיּוֹרָא (ישעיה ל"ב), אמר הגאון ובעת ההברד תברד ובעת החום תחום, ור"א לא פ"י בו מאומה והנבן שה' יברד כי فعل עבר הוא, ע"כ חד' פתוח במשפט, וטעם ברדת היורם במורד היורם ולא במקומות ישוב.

בגלווך

זהאור שחך בהריסת המדרינה ראה מעוף צוקה.

קְמָן בְּלָה בְּבִית (שמואל ב' י"א), הם ב' שרשים א' גט ה' בסוף התיבת כמו לא יכלת ממך לא תבללה רחמייך.

קְמָר הַן פְּרִי (איוב ז'), הנבן תו, והטעם שאלתי ובקשתי כי אלו בדברי ר' אדרונם [ז] היה תומי ולא תוי.

קְמָה סְוָתָה (בראשית מ"ט), כבר פ' שם ב' שרשים מנזרת סותה מסותה.

קְמָו לְבִיא (ישעיה ב"א), מהו' ח הלמד על ה' בנין הנוסף, כמו לשמוד, ולנפיל ויך, שאותיות המשך ימצאו נערדים.

קְמָז עֲקָרוֹ שָׂזָר (בראשית מ"ט), אמר ר' אדרונם שפי הגאון חומה, ולשקל הדעת פירוש שור ממש ולדעתך פ"י הגאון נכוון שהיתה שכם מוקפת חומה, ואם אמר האומר למה אין בשור"ק כמו עלי שור? נשבבי חחול"ס והשור"ק יחלפו בפעלים ובשמות.

קְמָה יִנְתַּא אֱלִים (חלהים נ"ו), אמר ר"א שהגאון פ"י מנזרת לא תונו והיא לא פירוש בו מאומה והנבן מטעם חול"ם שהיא יונה ממש.

קְמָט בְּעֵם רְזֹחַ (ישעיה י"ח), אמר הגאון שיבוד, ומאהר שבמלחה זו יפרש המפרש כרצוינו אין להшиб על הגאון.

קְנָן וּבְסִילִיקָם (ישעיה י"ג), פ"י הגאון מולות וד"א מהשנה. ולפי דעתך הם כוכבים שהם בשני המדרינים ע"כ נקרא הא' אדרום, הורני הנמלים, וטעם ובסילוקם קרוב לנורת על הכסלים, חמנים

אמר אברם המחבר : זה ספר התשיבות שהשיב ר' אדרוניים מצאתי בארץ מעריטים , והיו בו טיעיות סופר הרבה . כי מנהג מחברינו במקומות האלה , שלא יבלקו ט' הנבב מהספר והנתה הספר הראשון טעה , וויסוף השני על חמתה הראשון פשע . עד שלא יוכל אדם להנצל משובשי הספר . והשם השוכן עד לבדו ישא עון כלנו ברוב רחמייו . גם העתק שהועתק ממנו זה הספר היה מימים רבים ישן ונושן ולא מתבאים אותותו . והנייר חתוכ , והכתבה משובשת . והרבבה טרחתי לתקן ולא תקנוי אחת מנני אלה , ولو היו מניהי ספרים בלשכת הגנות הרבה מחרם ושבורם פאוד .

כן (בְּגִלּוֹתֶךָ) (ישעה ל"ג) , אמר הנאון מלשון ליאות , אלום פ' על טעם דבר כי מדקוק הלשון לא יתכן , וכןון שהוא כמו כההימך שהוא כפול במשפט , וו"א שבותו יטה ארץ ממלכת והטעם במעט רחוק .

כן (בְּחִילְבֵּד) (מלכים ח' י"א) , אמר הנאון שהוא כמו בחיל , ואעפ"י שהוא כמו סמרק נכוון שסמרק למלה חסרה , והטעם בחיל גוי בר ובן , והוא כבד , וכןון כיין הטוב , בין מקום פלוני הטוב , וכןון שומר מה מלל . הטעם אם מליל שלשי או תשיעי לחודש בלילה שודד ער מואב כמו בלילה פלוני .

כן (בְּמַלְךָ הַאֲשׁוֹר) (ישעה י"א) , אמר הנאון כמו אדרון הברית , ולפי דעתו הוא דרך קצורה המלך מלך אשור , הארון ארון הברית העם המלחמה העם עם המלחמה , הנכואה עודד הנביא הנכואה נבואה עודד הנביא , האוהלה שרה אמו האוהל שרה , זרכיהם ככה .

כן (בְּשַׁעַנְגָּךְ) (ישעה ל"ז) , אמר הנאון כי הנ"ז נסף , והטעם כמו שאונך ור"א החריש , וכי הנאון נכוון הוא , כי לא יכול מפרש לומר דבר אחר עברו עליה באוני . ולפי דעתו דבוק למעלה , והטעם יعن התרגוץ אליו והתרגוט שאונך .

כן (בְּאַנְגָּךְ) (בכ"י) , אמר הנאון שאין לו חבר , וכי מקומו או חמתו , וכל המפרשים ור"א פירשו בעינוי והקוראים ספרו ייחסו כי ידע לו חבר אולי הוא כמו עד כי יבוא שילה ושרת עצמו ואחר עמו , כמו נוכירה לדודיך מין וב' באל שדי , וככה פ' בולדת אפהעה אשאג .